

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ОБЪСНЕНИЯ И БЕЛЕЖИ

1. У В О Д

Данните от тази публикация са резултат от текущо /ежемесечно/ репрезентативно изучаване бюджетите на домакинствата за периода от 1962 до 1968 година включително.

Началото на редовно, текущо изучаване на домакинските бюджети у нас е поставено през четвъртото тримесечие на 1951 и цялата 1952 година с пробно наблюдение на бюджетите на сравнително малък брой домакинства на работници, служещи и кооперирани селяни. Редовни ежегодни изследвания на домакинските бюджети започват от 1953 година.

Изучаването на домакинските бюджети през периода 1962-1968 година се различава от това през периода 1953-1961 година както по отношение метода на избор на домакинствата, така и по отношение организацията на наблюдението.

В изучаването на домакинските бюджети до 1961 година не бяха обхванати всички категории домакинства в страната. Бяха репрезентирани около 60 на сто от домакинствата, т.е. 40 на сто от домакинствата в страната са били изключени от подбора.

Още по-малък е процентът на репрезентираните домакинства на работници и служещи - около 27 на сто. Тези домакинства бяха избрани от 12 промишлени отрасли на държавната промишленост при условие, че поне един от членовете на домакинствата - в повечето случаи главата на домакинството, работи в промишлените предприятия от тези отрасли.

Извън обсега на наблюдението са останали домакинствата на работниците и служещите в трудово-производителните кооперации, строителството, транспорта и съобщенията, търговията, просветата, културата, здравеопазването, административно-управленческият апарат и др.

Домакинствата на кооперираните селяни бяха избрани предимно от населените места в равнинните райони на страната, където през този период беше вече извършено кооперирането на селските стопанства. Не са участвували в подбора населените места в планинските и полупланинските райони, където през този период не бяха образувани ТКЗС. Изключени са били и домакинствата на кооперираните селяни, в които всички лица са нетрудоспособни и не са взели участие в стопанската дейност на ТКЗС.

Методът на подбор на домакинствата на работниците и служещите е страдал и от друг съществен недостатък, а именно различната вероятност на всички домакинства да бъдат избрани. Поради това, че домакинствата са избрани посредством работещите членове, онези от тях, които са имали по-голям брой работещи членове в промишлените предприятия в 12-те наблюдавани отрасли са имали по-голяма вероятност да бъдат избрани.

За преодоляването на тези недостатъци в началото на 1962 година Държавното управление за информация извърши реорганизация на статистиката на домакинските бюджети. Изгради се нова мрежа от домакинства, на които се изучават домакинските бюджети.

В извадката са репрезентирани всички домакинства в страната, както и основните обществени групи домакинства на работници, служещи и кооперирани селяни.

2. ЦЕЛ НА ИЗУЧАВАНЕТО НА ДОМАКИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ

Основната цел на текущото наблюдение на домакинските бюджети е да се получат достоверни данни за доходите, разходите, потреблението и за някои други елементи на жизненото равнище на населението, както и за измененията, които настъпват по години.

С изучаването на домакинските бюджети се получават следните данни:

за състава и заетостта на домакинствата;

за обема и структурата на доходите на домакинствата по източници на получаване;

за обема и структурата на разходите на домакинствата;

за количествата на употребените хранителни продукти и кухненските промишлени стоки от домакинствата.

Наблюдението на домакинските бюджети по месеци позволява да се изучават сезонните изменения в заетостта, паричните доходи и потреблението на хранителни продукти в домакинствата.

3. ОБХВАТ И ЕЛИПЦИА НА НАБЛЮДЕНИЕТО

В извадката на наблюдението на домакинските бюджети са представени всички обществени категории домакинства - на работници, служещи, кооперирани занаятчии, кооперирани селяни, еднолични селски стопани, частни занаятчии, лица със свободна професия и други. Също така в извадката са предвидени всички типове домакинства както едночленни, така и многочленни.